

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:270

av Margareta B Kjellin (M)

Slumpmässiga drogtester

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om slumpvisa drogtester i gymnasieskolan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ett drogberoende är inte något som uppstår i ett vakuum. Det är inte så att en ung människa en dag vaknar upp och tänker att i dag ska jag börja använda narkotika. Det är många olika saker och faktorer som samspekar och ligger till grund för destruktiva handlingar. I många fall handlar det om ett rop på hjälp. Man vill bli sedd och tar till droger som en sista utväg. För andra handlar det om att experimentera och nyfikenhet. I många fall ger användandet inget långvarigt beroende, men i alltför många fall blir testandet en inkörsport i ett långvarigt och destruktivt bruk.

Samhället, föräldrar och närstående behöver sända tydliga signaler om att droganvändande är fel och att vi tillsammans bryr oss om de unga. Skolan har här en nyckelfunktion. Vi har ett ansvar att här göra vårt yttersta för att lokalisera och hjälpa de ungdomar som befinner sig i farozonen för droger. Ett verktyg är slumpvisa drogtester som, vilket erfarenheter i andra länder visar, har gett positiva effekter. I USA genomförs exempelvis drogtester i över 4 000 skolor och empiriska analyser som utvärderat utfallet tyder på att de har positiv effekt, inte bara på elevernas vanor när det gäller narkotika utan även alkoholvanor, närvaro och resultaten i skolan. Allt hänger ihop.

Idag finns det en möjlighet att genomföra drogtester, men det är inte möjligt att genomföra slumpmässiga drogtester. De drogtester som går att genomföra idag är frivilliga och syftet är att få en misstanke bekräftad och en utgångspunkt för fortsatta stödinsatser. Bristen på insikt om hur en missbrukare tänker visas i just frivillighetsdelen.

En narkotikaberoende kommer inte att frivilligt blotta alla de skamkänslor som ett beroende för med sig. Det är naivt att tro att en missbrukare frivilligt går med på detta. Det enda som räknas är att det finns fortsatt möjlighet att bruka. Inget annat.

Det är i samband med drogtester viktigt att varje rörelse som innebär ett ingrepp mot den enskildes integritet måste balanseras mot en noggrann bedömning av den enskildes intresse. Det är av central betydelse att drogtester utförs korrekt och inom ramen för de kontrollmekanismer som är förknippade med sekretess. I det förebyggande arbetet är det dessutom viktigt att inte peka ut någon eller någon grupp genom att välja vilka som ska testas utifrån mer eller mindre osäkra indikationer.

I stället bör det övervägas om gymnasieskolor ska ges möjligheten att slumpmässigt, genom lottning, genomföra drogtester på eleverna. Metoden används och fungerar som förebyggande för rattonykterhet. Det handlar inte om att jaga, övervaka och bevaka utan att visa att samhället inte blundar och låtsas som att det inte finns några problem med unga och narkotika. Hela syftet är att lokalisera unga som behöver stöd och hjälp. Det handlar om att bry sig om varandra och ha mod nog att visa detta i praktiken.

Margareta B Kjellin (M)